

Analýza príjmov neštátnych ambulantných lekárov

Neštátni ambulantní lekári zarobili v roku 2022 v priemere za mesiac 4 836 eur. Najviac pediatri, gynekológovia a všeobecní lekári pre dospelých, najmenej kožní a internisti. Medzi ambulantnými poskytovateľmi, ako aj lekárskymi odbornosťami pretrvávajú výrazné príjmové rozdiely. Sú aj niekoľkonásobné.

Dušan Zachar, Peter Klátik, Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy

---

marec 2024

Ďakujeme veľmi pekne zdravotným poisťovňam Všeobecná zdravotná poisťovňa, Dôvera a Union za poskytnutie štatistických údajov pre potreby analýzy. INEKO realizuje zdravotnícky projekt, ktorý podporujú zdravotné poisťovne Dôvera a Union a spoločnosť Msquare. Donori nevstupujú do výstupov inštitútu INEKO.

INEKO

Bajkalská 25

821 01 Bratislava

<https://www.ineko.sk/>

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO) je mimovládna nezisková organizácia založená v roku 1999, ktorá podporuje ekonomické a sociálne reformy s cieľom odstraňovať prekážky dlhodobého pozitívneho vývoja slovenskej ekonomiky a spoločnosti.

Medzi hlavné projekty INEKO patrí:

- Hodnotenie výsledkov žiakov základných a stredných škôl:
<https://skoly.ineko.sk/>
- Hodnotenie kvality a efektívnosti nemocníc:
<https://kdesaliecit.sk/>
- Hodnotenie finančného zdravia samospráv:
<https://www.hospodareobci.sk/>
- Interaktívna mapa diaľnic, rýchlostných ciest a železníc:
<https://doprava.ineko.sk>
- Podpora demokracie, nezávislosti a odbornosti kľúčových verejných inštitúcií:
<https://www.institucie.ineko.sk/>,
<https://www.ineko.sk/projekty/podpora-demokracie>

Obsah

Úvod	4
Kapitola 1: Vývoj příjmů ambulancí v období 2018 - 2022	5
Kapitola 2: Kolko zarábajú ambulantní lekáři jednotlivých odborností	7
Kapitola 3: Vlastné tržby ambulancí	11
Kapitola 4: Náklady, výnosy a ziskovosť ambulancí	12
Kapitola 5: Tržby ambulancí od zdravotných poisťovní	13

Prílohy

Príloha 1: Metodika analýzy	14
-----------------------------	----

Úvod

Nadväzujúc na našu analýzu príjmov neštátnych ambulantných lekárov z roku 2019, kedy sme na základe verejne dostupných dát z Registra účtovných zázvierok právnických osôb a údajov poskytnutých všetkými tromi zdravotnými poisťovňami posudzovali obdobie rokov 2014 až 2017, sme sa tentoraz pozreli na roky 2018 až 2022 a na vývoj príjmov v ambulantnom (mimonemocničnom) sektore.

Ambíciou tejto analýzy nie je konštatovať, či ambulantní lekári zarábajú veľa, primerane alebo málo, ale prispieť ňou ku skvalitňovaniu verejnej debaty o financovaní zdravotníctva a odmeňovaní zdravotníckych pracovníkov.

Cieľom je znižovať informačnú asymetriu medzi rôznymi aktérmi verejnej diskusie, aby sa tá viac opierala o dáta, argumenty, dôkazy a menej o nepodložené tvrdenia, mýty a dohady. Zároveň chceme nadviazať na naše predošlé dve analýzy Kolko zarábajú slovenskí lekári? z roku 2011 a Medzi ambulantnými poskytovateľmi sú výrazné príjmové rozdiely uverejnenú v roku 2019. Kým prvá analýza vychádzala "len" z rôznych expertných odhadov, druhá už využila otvorené dáta a čerpala z nich skutočné údaje o hospodárení ambulancií, pričom aktuálna analýza vychádza navyše aj z oveľa detailnejších dát všetkých troch zdravotných poisťovní o výške platieb ambulanciám v jednotlivých odbornostiach a počte zazmluvnených úväzkov lekárov.

Vývoj príjmov ambulancií v období 2018 - 2022

V päťročnom sledovanom období rokov 2018 až 2022 si **ambulantní lekári¹ príjmovu polepšili** v priemere o **83 %**, čo je signifikantne vyšší nárast príjmu ako 29%-ný rast priemernej mzdy v hospodárstve na Slovensku, a tiež vyšší ako bol rast miezd nemocničných lekárov v tomto období, ktorý dosiahol takmer 33 %². Inflácia (CPI) vzrástla za tieto roky o 21 %. Týmto vysokým rastom a pozitívnym

vývojom pre ambulantných lekárov sa ich priemerná "hrubá mzda" (vyjadrená ako súčet vyplatenej hrubej mzdy lekára a zisku ambulancie prepočítaného na hrubú mzdu a jeden celý lekársky úväzok), ktorá dosiahla v roku 2022 sumu **4 836 eur**, stala dočasne³ porovnateľnou s priemernou hrubou mzdou atestovaného nemocničného lekára (t.j. lekára so špecializáciou), ktorú sme približnou

Box 1

Koncept "hrubej mzdy" ambulantných lekárov v skratke

Zjednodušene, "hrubá mzda" = súčet hrubej mzdy lekára a zisku ambulancie prepočítaného na hrubú mzdu; vyjadrené na jeden celý pracovný úväzok lekára.

Výrazná väčšina lekárov v ambulanciách, ktoré nie sú zriadené a prevádzkované nemocnicami, pôsobí v neštátnych = súkromných ambulanciách majúcich právnu formu obchodnej spoločnosti (napr. s.r.o. alebo a.s.), čiže sú právnickými osobami a podnikateľskými subjektmi založenými pre účel dosahovania zisku. Väčšina týchto lekárov vlastní svoju ambulanciu a ich celkový deklarovaný príjem je tvorený vyplatenou "skutočnou" hrubou mzdou, ktorá je spolu s hrubou mzdou zdravotnej sestry súčasťou osobných nákladov uvarených v účtovnej závierke firmy (ambulancie) a vyplatenými dividendami, resp. podielmi na zisku.

V roku 2022 ambulantní lekári vyplácali sebe a svojim zamestnaným lekárom v priemere mesačnú hrubú mzdu na úrovni 1 778 eur, pričom v mnohých ambulanciách s jedným lekárske úväzkom si majitelia ambulancie posielali každý mesiac na účet hrubú mzdu na úrovni len minimálnej mzdy. Zvyšok ich celkových ročných príjmov z poskytovania zdravotnej starostlivosti a prevádzkovania ambulancie potom tvoril dosiahnutý zisk. A práve ten prepočítavame po zohľadnení rôznych aspektov zdaňovania na ekvivalent hrubej mzdy a pripočítaním skutočne vyplácanej hrubej mzdy dostávame výslednú "hrubú mzdu" ambulantného lekára, s ktorou operujeme v celej našej analýze. Všetky dáta sú prepočítané a upravené na jeden plný lekárske úväzok.

- 1 Predmetom analýzy sú všetkými tromi zdravotnými poisťovňami uzatvorení ambulantní poskytovatelia (len právnické osoby), ktorí poskytujú zdravotnú starostlivosť len v jednej odbornosti, zároveň je ich hlavnou ekonomickou činnosťou ambulantná a zubná lekárska činnosť (SK NACE 862**), majú uvedené kompletne údaje za sledované roky v Registri účtovných závierok a prešli logickou kontrolou údajov a filtračnými kritériami odstraňujúcimi štatisticky príliš odľahlé údaje (outliers) súvisiace s rôznymi typmi tržieb.
- 2 Treba však dodať, že kalkulácia dynamiky rastu priemerných hrubých miezd nemocničných lekárov nezohľadňuje tempo rastu miezd výlučne atestovaných nemocničných lekárov, teda tých so špecializáciou, ktorí sú z hľadiska dosiahnutého stupňa vzdelania porovnateľní s ambulantnými lekármi (keďže takýto údaj nie je k dispozícii), ale zohľadňuje aj tempo rastu miezd menej zarábajúcich a odmeňovaných neatestovaných nemocničných lekárov, pri ktorých predpokladáme aj o čosi nižšie tempo nárastu mzdy ako pri nemocničných lekároch s dosiahnutou špecializáciou. V roku 2022 dosiahla priemerná hrubá mzda nemocničných lekárov (teda atestovaných aj neatestovaných spolu) v štátnych, samosprávnych a pološtátnych ústavných zariadeniach sumu 3 601 eur. Pri poznaní základných tabuľkových miezd atestovaných, ako aj neatestovaných nemocničných lekárov, ich percentuálneho zastúpenia v nemocniciach a zjednodušených predpokladov pri distribúcii ďalších zložiek celkovej hrubej mzdy (tých nad tarifnú úroveň) sme vypočítali, že priemerná **hrubá mzda** (so všetkými príplatkami) **nemocničného lekára so špecializáciou** mohla dosiahnuť v roku 2022 úroveň **4 480 eur**.

kalkuláciou (keďže neexistujú dostupné údaje) stanovili pre rok 2022 na zhruba 4,5-tisíc eur. Ako sa vyvíjal rast miezd od roku 2018, zobrazuje nižšie uvedený *Graf 1*.

K značnému nárastu príjmov analyzovaných ambulancií prispel v sledovanom období okrem **vyšších platieb od zdravotných poisťovní (ZP)** o 47 % aj kontinuálny **rast vlastných tržieb ambulancií** o 59 % (môže ísť najmä o daňovo priznané priame platby od pacientov, príjmy z pracovnej zdravotnej služby, ambulancie

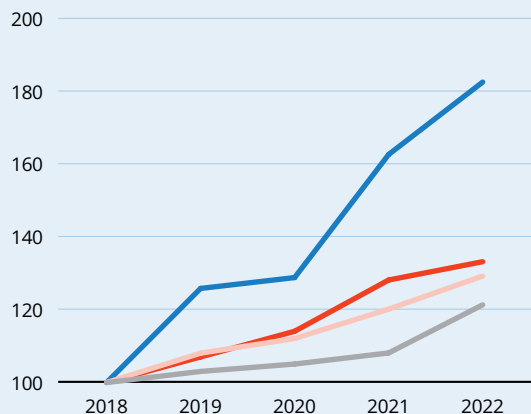
- 3 Výrazný skokovitý nárast miezd nemocničných lekárov nastal od začiatku roka 2023, kedy sa začal uplatňovať "vyštrajkovaný" nákladnejší mzdový automat s vyššími koeficientami a zohľadňujúci aj počet odpracovaných rokov. Preto sa v nasledujúcom období dostane priemerná mzda nemocničného atestovaného lekára pravdepodobne znovu nad priemerný príjem súkromného ambulantného lekára. V 3. štvrtroku 2023 dosiahla kombinovaná priemerná hrubá mzda nemocničného lekára (teda atestovaného aj neatestovaného spolu) už 4 516 eur.

Graf 1

Index rastu miezd

rok 2018 = 100

- priemerná "Hrubá mzda" ambulantných lekárov
- priemerná mzda nemocničných lekárov
- priemerná mzda v SR
- inflácia (CPI)

Zdroj: Register účtovných závierok, MF SR; zdravotné poisťovne; ŠÚ SR; NCZI; SOZ ZaSS

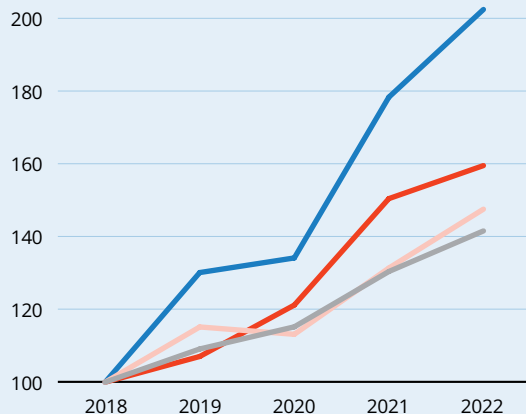
Prepočty a graf: INEKO

Graf 2

Index rastu nákladov, tržieb a zisku ambulancií

rok 2018 = 100

- zisk pred zdanením
- vlastné tržby
- tržby od zdravotných poisťovní
- náklady

Zdroj: Register účtovných závierok, MF SR; zdravotné poisťovne; ŠÚ SR; NCZI

Prepočty a graf: INEKO

pohotovostnej služby, odmeny od farmafiriem (napr. za účasť na klinických štúdiách alebo prednáškovú činnosť) či tržby z iného vlastného podnikania a pod.). Zároveň náklady⁴ ambulancií nerástli takým rýchlym tempom (+41 %), ako rástli tržby od ZP a tržby z vlastných zdrojov. Tento vývoj nákladov a výnosov viedol v období 2018-2022 až k zdvojnásobeniu zisku ambulancií pred zdanením (+102 %). Pozri Graf 2. Ako sa darilo jednotlivým ambulantným odbornostiam, čo sa týka hospodárskeho výsledku, je uvedené nižšie v texte a v Tabuľke 3.

Grafy 1 a 2 tiež ukazujú, že pandémia koronavírusu sa na ambulanciách prejavila v úvodnom pandemickom roku 2020 iba miernejším rastom "hrubej mzdy" lekárov, resp. ziskovosti ambulancií, pravdepodobne aj v dôsledku poklesu výkonov a návštev pacientov a následne súvisiacich nižších tržieb od zdravotných poisťovní, pričom v nasledujúcich dvoch rokoch už pozorujeme znovu návrat k vysokému rastu miezd a ziskov v ambulantnom sektore. Vyzerá to tak, že tento segment poskytovania zdravotnej starostlivosti vyšiel **z koronakrízy finančne ešte viac posilnený**. Predmetom ďalšieho skúmania by však malo byť, do akej miery k tomu prispeli priame platby pacientov v ambulanciách, keďže rast vlastných tržieb ambulancií predčil v ostatných rokoch rast platieb od poisťovní a podiel vlastných tržieb na celkových

výnosoch postupne rastie. Otázka pre ďalší výskum teda bude, či si ambulancie už zvykli na vyberanie poplatkov od pacientov ako na ďalší relevantný zdroj ich príjmu?

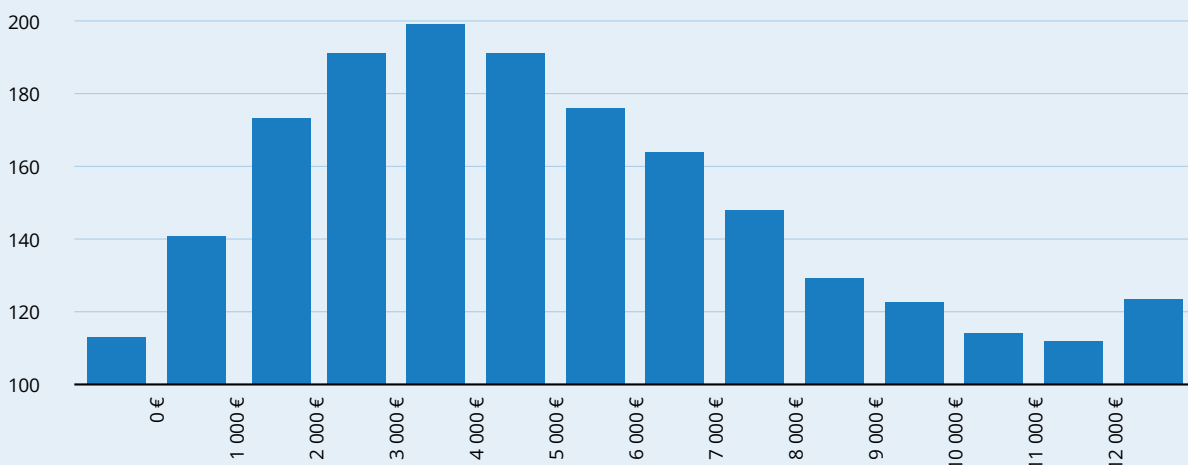
4 Sledovali sme 4 hlavné zložky nákladov – personálne náklady, náklady za služby, spotrebu materiálu a odpisy, ktoré tvoria približne 95 % celkových nákladov ambulancií.

Kolko zarábajú ambulantní lekári jednotlivých odborností

Graf 3

Počet ambulancií 19 najrozšírenejších lekárskejších odborností podľa intervalovej výšky mesačnej "hrubej mzdy" ich lekárov

n = 3 511 neštátnych ambulantných poskytovateľov – právnických osôb, rok 2022, "hrubá mzda" prepočítaná na jeden celý lekársky úväzok

Zdroj (Grafy 3 - 10): Register účtovných závierok, MF SR; zdravotné poisťovne; Štatistický úrad SR; Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI)

Prepočty a graf (Grafy 3 - 10): INEKO

Vážený **priemer** mesačnej "hrubej mzdy" neštátneho **ambulantného lekára** dosiahol v roku 2022 úroveň **4 836 eur** a **medián** mesačnej "hrubej mzdy" top 19 najrozšírenejších lekárskejších odborností **4 284 eur**. V pandemickom roku 2020 bol ešte priemer na úrovni 3,5-tisíc eur a medián na hodnote 3 136 eur. V *Grafe 3* vidno, že najväčší počet ambulancií vygeneroval v roku 2022 svojim lekárom "hrubú mzdu" pri zvolenej tisíceurovej veľkosti intervalov v príjmovom pásme od 3- do 4-tisíc eur.

Grafy 3 až 10 (histogramy) zobrazujú rozloženie početnosti ambulancií podľa toho, do akého príjmového intervalu – intervalu mesačnej "hrubej mzdy" prislúchajú ich lekári.

Zistili sme, že naďalej pretrvávajú relatívne **výrazné rozdiely v príjmoch** lekárov naprieč rôznymi neštátnymi ambulanciami⁵ pri porovnaní 19 najrozšírenejších⁶

medicínskych odborností. Rozdiel medzi najviac zarábajúcimi ambulantnými pediatriami a najmenej zarábajúcimi ambulantnými dermatovenerológmi (kožnými lekármi) sme identifikovali **až ako 2,7-násobný**.

Nasledujúca *Tabuľka 1* zobrazuje najčastejšie lekárske odbornosti v ambulantnej sfére zoradené podľa výšky priemernej mesačnej "hrubej mzdy" lekára prepočítaného na jeden plný úväzok. Tabuľka znázorňuje aj vývoj tejto hodnoty v čase – porovnaním rokov 2018 a 2022. V ďalších stĺpcoch je uvedená distribúcia "hrubej mzdy" lekárov jednotlivých odborností podľa percentilov⁷.

Vítazmi, čo sa týka nominálnej výšky "hrubej mzdy" spolu s dynamikou jej rastu v sledovanom období 2018-2022 sa stali jednoznačne **všeobecní lekári pre deti**, ale aj "všeobecnári" pre dospelých, ktorým sa v tomto období zdvojnásobili hrubé príjmy, pričom ambulantní pediatri

5 Predmetom analýzy neboli ambulancie patriace pod nemocnice, a z metodického dôvodu ani ambulancie kombinujúce viaceré odbornosti (ako napr. kardiologicko-internistické ambulancie a pod.).

6 Odbornosť fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia, ktorá patrí medzi top 20 najrozšírenejších odborností, nie je v analýze zahrnutá kvôli metodickým dôvodom.

7 Interpretácia percentilov napr. v prípade detských všeobecných lekárov: 10 % ambulantných pediatrov zarobilo v roku 2022 menej ako 2 561 eur mesačne, 10 % viac ako 11 959 eur a 80 % detských lekárov malo mesačný príjem v pásme od 2 561 eur až po 11 959 eur; presná polovica zo všetkých pediatrov zarobila menej ako 6 299 eur a presná (druhá) polovica zarobila viac ako 6 299 eur.

Tabuľka 1

“Hrubá mzda” lekára, jej vývoj a distribúcia podľa príjmových percentilov v 19 najrozšírenejších medicínskych odbornostiach

n = 3 511 neštátnych ambulantných poskytovateľov – právnických osôb; údaje za rok 2022; mesačná “hrubá mzda” v eurách prepočítaná na jeden celý lekárske úväzok; pre účely viacročného porovnania je v stĺpci “Vývoj” analyzovaná vzorka n=4 017 ambulancií

Odbornosť lekára / Ambulancia	Priemerná “hrubá mzda” (eur / mesiac)	Vývoj 2018 - 2022 (v %)	Percentily “hrubej mzdy” lekára (eur / mesiac)				
			10.	25.	Medián 50.	75.	90.
Všeobecné lekárstvo pre deti a dospelých	6 891	+101 %	2 561	4 303	6 299	9 014	11 959
Gynekológia a pôrodnictvo	5 311	+51 %	1 694	2 958	4 939	7 590	9 396
Všeobecné lekárstvo pre dospelých	5 253	+98 %	2 032	3 252	5 000	6 937	8 730
Stomatológia	4 916	+95 %	1 199	2 454	4 134	6 434	9 509
Vážený priemer (všetky odbornosti)	4 836	+83 %	1 050	2 125	4 284	5 790	8 076
Gastroenterológia	4 610	+91 %	1 079	3 378	4 284	5 813	7 370
Otorinolaryngológia	4 311	+59 %	604	1 732	4 192	6 202	7 736
Oftalmológia	4 150	+48 %	1 374	2 516	3 850	5 807	7 189
Kardiológia	3 950	+21 %	1 164	2 582	4 324	5 577	7 806
Psychiatria	3 736	+59 %	1 625	2 271	3 317	4 810	6 304
Neurológia	3 491	+126 %	1 025	2 119	3 057	4 645	6 145
Ortopédia	3 440	+31 %	545	1 599	3 177	4 633	7 059
Pneumológia a ftizeológia	3 247	+85 %	47	1 036	1 978	4 842	7 903
Klinická imunológia a alergológia	3 221	+69 %	753	1 836	3 179	4 344	5 851
Chirurgia	3 048	+42 %	933	1 519	2 650	4 120	6 102
Diabetológia	3 010	+19 %	1 061	1 400	2 744	4 125	5 480
Klinická logopédia	2 952	+87 %	828	1 320	2 155	4 627	6 081
Urológia	2 841	+69 %	222	874	2 628	3 914	5 541
Vnútorné lekárstvo	2 720	+37 %	695	1 353	2 518	3 639	5 260
Dermatovenerológia	2 593	+49 %	765	1 165	2 255	3 294	4 685

Zdroj: Register účtovných záznamov, MF SR; zdravotné poisťovne; ŠÚ SR; NCZI

Prepočty a graf: INEKO

sa dostali na čelo rebríčka lekárske špecializácií s najvyššou “hrubou mzdou”. Všeobecní lekári pre deti a dospelých mali v roku 2022 priemernú mesačnú “hrubú mzdu” vo výške **6 891 eur** a ich mediánová “hrubá mzda” bola 6 299 eur. Všeobecní lekári pre dospelých sa dostali do top 3 najlepšie zarábajúcich lekárske odborností, keď ich priemerný hrubý mesačný príjem predstavoval 5 253 eur a medián príjmu rovných 5-tisíc eur.

Boli by sme radi, keby táto vyššie uvedená informácia zarezonovala aj u mladých medikov, ktorí si vyberajú, akú špecializáciu pôjdu študovať, nakoľko už dávno neplatí, že odbor všeobecného lekárstva nie je finančne lukratívny. Pritom najmä ambulantní pediatri v mnohých regiónoch Slovenska chýbajú, bratislavský kraj nevynímajúc. Byť všeobecným lekárom sa po finančnej stránke oplatí!

Z nižšie uvedeného *Grafu 4* vyčítame, že pri danej veľkosti intervalov (po tisíc eur) v najväčšom počte pediatrických ambulancií majú lekári hrubý mesačný príjem v pásme 5- až 6-tisíc eur hneď nasledovaný druhým najčastejším

intervalom 6- až 7-tisíc eur. Zaujme aj relatívna vysoká početnosť (10 %) pediatrických ambulancií v najvyššom (otvorenom) príjmovom intervale nad 12-tisíc eur. Pri všeobecných lekároch pre dospelých vidno z *Grafu 5*, že v 142 sledovaných ambulanciách majú lekári mesačnú “hrubú mzdu” v intervale 3- až 4-tisíc eur.

Nadpriemerné “hrubé mzdy” dosiahli v roku 2022 aj ambulantní gynekológovia (5 311 eur) a zubní lekári (4 916 eur). Nad mediánovú hodnotu “hrubej mzdy” lekárov všetkých odborností (4 284 eur) sa zaradili ešte aj kardiológovia (s mediánovou “hrubou mzdou” 4 324 eur) a rovnaké, resp. blízke mediánovej hodnote všetkých sledovaných ambulantných odborností boli aj mediány “hrubej mzdy” gastroenterológov (4 284 eur) a ORL-špecialistov (4 192 eur).

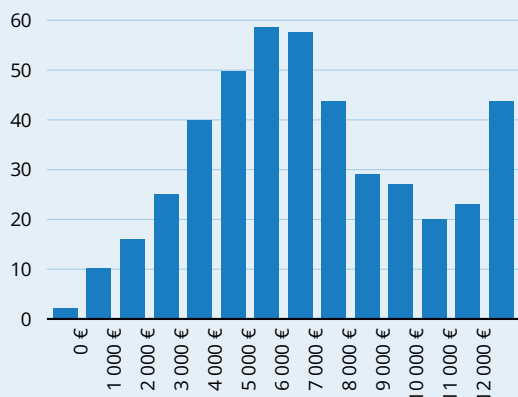
Naopak, na konci príjmového rebríčka, pod 3-tisícovou eurovou hranicou sa nachádzajú kožní lekári, internisti, urológovia a klinickí logopédi, ale veľmi blízko nad ňou aj diabetológovia a chirurgovia.

Graf 4

Ambulancie všeobecných lékařů pro děti a dorost

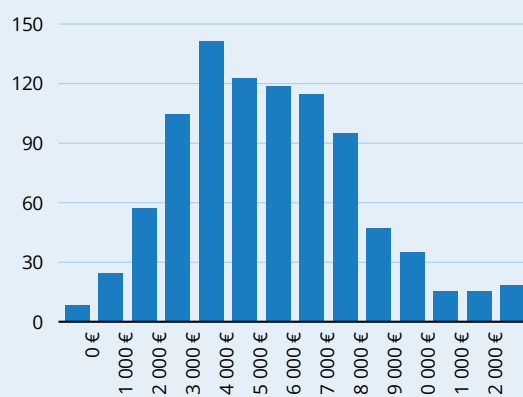
"hrubá mzda", 2022

Graf 5

Ambulancie všeobecných lékařů pro dospělé

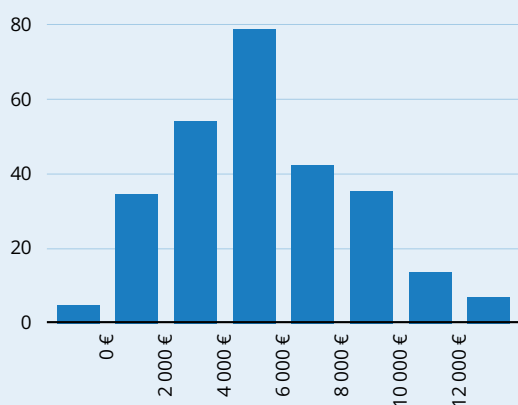
"hrubá mzda", 2022

Graf 6

Ambulancie gynekologů

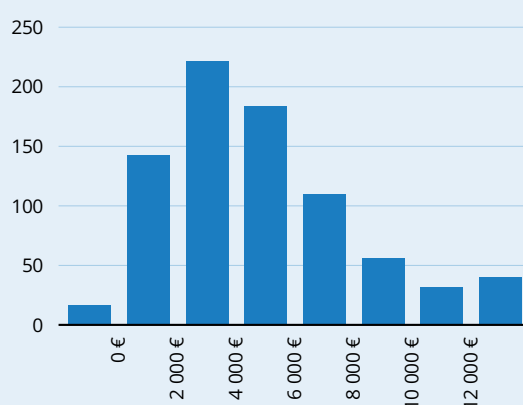
"hrubá mzda", 2022

Graf 7

Ambulancie zubních lékařů

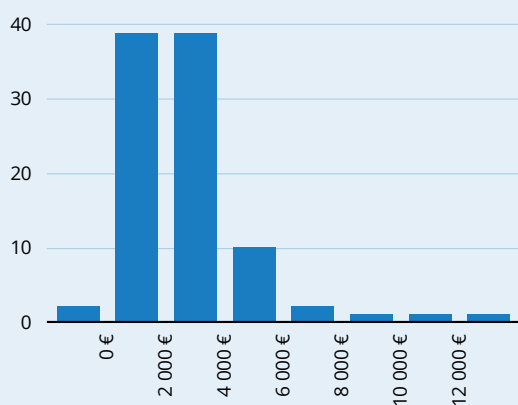
"hrubá mzda", 2022

Graf 8

Ambulancie kožních lékařů

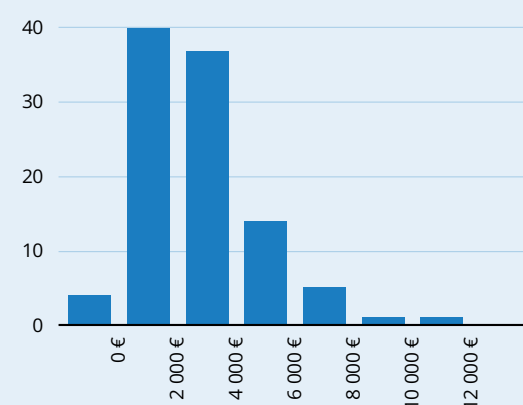
"hrubá mzda", 2022

Graf 9

Ambulancie internistů

"hrubá mzda", 2022

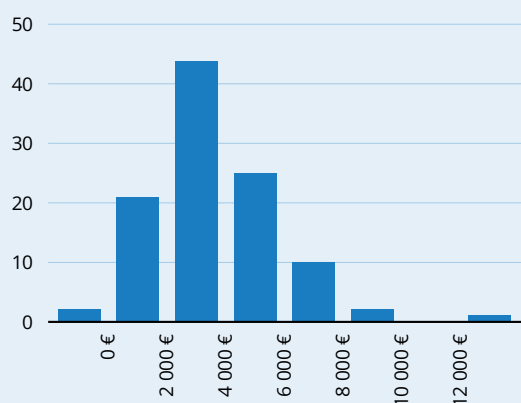
Treba upozorniť, že v analýze sú zahrnuté len také ambulancie, ktoré sú právnickými osobami a poskytujú zdravotnú starostlivosť výlučne v jednej odbornosti. Je preto možné predpokladať, že lekári pracujúci napríklad v spoločných kardiologických a interných ambulanciách budú zarábať v priemere menej ako "čistí" kardiológovia, ale viac ako "čistí" internisti.

Zaujímavosťou je, že pri analýze predchádzajúceho obdobia (2014-2017) patrili lekári v čisto **neurologických ambulanciách** k odbornosti, ktorá mala v roku 2017 úplne najnižšiu "hrubú mzdu" (1 418 eur). Keď porovnáme predošlé sledované obdobie 2014-2017 s aktuálne posudzovaným obdobím rokov 2018-2022, tak zistíme, že sa neurológom zvýšili príjmy od zdravotných poisťovní v percentuálnom vyjadrení najviac po gastroenterológoch. To sa prejavilo v odpútaní sa ambulantných neurológov od dna príjmového rebríčka a pri porovnaní rokov 2018 a 2022 sa stali dokonca úplnými premiantmi v ukazovateľoch rastu "hrubej mzdy" a zisku pred zdanením, ktoré im stúpili až o 126 %, resp. o 148 % (pozri *Tabuľky 1 a 3*).

Graf 10

Ambulancie neurológov

"hrubá mzda", 2022

Také vysoké percentuálne nárasty sa, pravda, mohli dosiahnuť ľahšie aj vďaka relatívne nízkej východiskovej báze "hrubej mzdy" neurológov. V predošlej analýze sme otvorili otázku, či by v čase rozširovania chronických ochorení a následného rastu dopytu pacientov po neurologickej zdravotnej starostlivosti a v situácii nedostatku ambulantných neurológov v niektorých oblastiach Slovenska a vznikajúcich dlhých dňoch čakania pacientov nestálo za zváženie zvýšiť platby za výkony zo strany poisťovní, a tak zatriktívniť povolanie ambulantných neurológov. Sme radi, že čísla už naznačujú postupný nárast zdrojov a profitability tejto odbornosti.

Vlastné tržby ambulancií

Pri štatistike vlastných tržieb ambulancií (t.j. tržieb mimo platieb od zdravotných poisťovní) a porovnaní ich podielu na celkových tržbách naprieč odbornosťami stojí za zmienku fakt, že prvé štyri najviac zarábajúce odbornosti vykazujú aj najvyššie **podieľy vlastných tržieb** (pozri *Tabuľku 2*). Pri stomatológii je to prirodzené, keďže v nej aj pri poisťovňami zazmluvnených ambulanciách hrajú významnú rolu priame platby od pacientov. Tieto ambulancie majú spoločné aj to, že sa legislatívne radia do tzv. primárnej zdravotnej starostlivosti, majú svoje povinné zdravotné obvody (rajóny), netreba k nim tzv. výmenný lístok (povinné odporúčanie od lekára) a pri troch z nich prevláda tzv. kapitačná platba od poisťovní (paušálna platba za pacientov vedených v kartotéke ambulancie). A najmä, majú na rozdiel od ostatných ambulancných špecialistov relatívne stály kmeň pacientov, ktorých poznajú, a ktorí tieto špecializácie navštevujú opakovane a pravidelne ako svoj primárny kontakt pri takmer akomkoľvek zdravotnom probléme či administratívnej potrebe získania "pečiatky".

Tabuľka 2

Podiel vlastných tržieb na celkových tržbách ambulancie v roku 2022

n = 3 511 ambulancií

Odbornosť ambulancie	Podiel vlastných tržieb
Stomatológia	44 %
Vážený priemer (odbornosti spolu)	27 %
Všeobecné lekárstvo pre deti a dospelých	26 %
Všeobecné lekárstvo pre dospelých	25 %
Gyneológia a pôrodnictvo	22 %
Ortopédia	19 %
Dermatovenerológia	17 %
Urológia	12 %
Chirurgia	12 %
Pneumológia a ftizeológia	11 %
Oftalmológia	9 %
Diabetológia	9 %
Otorinolaryngológia	9 %
Kardiológia	8 %
Neurológia	8 %
Vnútoré lekárstvo	8 %
Gastroenterológia	7 %
Klinická imunológia a alergológia	6 %
Psychiatria	5 %
Klinická logopédia	1 %

Zdroj: Register účtovných závierok, MF SR; zdravotné poisťovne

Prepočty a tabuľka: INEKO

Náklady, výnosy a ziskovosť ambulancií

Najvyššie celkové ročné **výnosy** (tržby) prepočítané na jeden celý lekársky úväzok (cca 150- až 160-tisíc eur) mali v rámci analyzovanej vzorky ambulancií gynekológovia, všeobecní lekári pre deti a dospelých, stomatólogovia a gastroenterológovia. Priemer ročných výnosov za všetky odbornosti v roku 2022 bol 137 648 eur, z ktorých tvorili platby od zdravotných poisťovní podiel 73,5 % a vlastné tržby ambulancií zvyšných 26,5 %.

Čo sa týka ročných **nákladov** na jeden celý lekársky úväzok, tak tie majú najvyššie logicky tie odbornosti, ktoré potrebujú na výkon svojej činnosti oveľa bohatšie prístrojové vybavenie ako ostatné. Takými sú stomatólogia, gynekológia a gastroenterológia. Na vykrytie vyšších odpisov a ďalších nákladov potrebujú preto aj vyššie výnosy.

Naproti tomu takí logopédi, ktorí navyše nepotrebujú zamestnávať ani zdravotnú sestru, si vystačia s rádovo nižšími výnosmi, keďže aj náklady majú najnižšie. Medzi odbornosťami s najnižšími nákladmi a výnosmi patria napríklad aj internisti a psychiatri.

Všeobecne platí, že ambulancie poskytovatelia, ktorí sú súkromnými podnikateľskými subjektmi, dlhodobo tvoria **zisk**, keďže ich výnosy sú vyššie ako náklady. Analyzované ambulancie vytvorili v roku 2022 na jeden lekársky úväzok v priemere pozitívny hospodársky výsledok (pred zdanením) vo výške takmer 41-tisíc eur, pričom najvyššie zisky na úrovni 43- až 63,5-tisíc eur vykázali ambulancie pediatriov, gynekológov, gastroenterológov, ORL-špecialistov a praktických lekárov pre dospelých. Najnižší zisk vytvorili kožní lekári a klinickí logopédi. Pozri *Tabuľku 3*.

Najväčšiu čistú ziskovú maržu, teda **rentabilitu tržieb** (zisk po zdanení lomeno tržby) preyšujúcu 30,5 %, dosiahli v roku 2022 všeobecní detskí lekári. Za pediatriami nasledovali ORL-lekári, všeobecní pre dospelých a gynekológovia. Priemerná čistá zisková marža za všetky skúmané odbornosti predstavovala vysokú hodnotu 21,5 %. Najmenej rentabilní boli v roku 2022 kožní (ale aj tak s veľmi slušnou hodnotou 12 %).

Priemerná **prevádzková marža**, resp. marža EBITDA, čiže (zisk pred zdanením + odpisy) / tržby dosiahla v roku 2022 na skúmanej vzorke súkromných ambulancie poskytovateľov hodnotu takmer 34 %, najvyššiu EBITDA mali detskí všeobecní lekári (43,6 %). Dlhodobo pozorujeme na dátach, že tak čistá zisková marža, ako aj prevádzková marža sa v našom neštátnom ambulancie sektore kontinuálne zvyšujú.

Tabuľka 3

Hospodársky výsledok ambulancií v roku 2022 prepočítaný na jeden lekársky úväzok a jeho vývoj

n = 4 017 ambulancií

Odbornosť ambulancie	Zisk pred zdanením (v eur)	Vývoj 2018 - 2022 (v %)
Všeob. lekárstvo pre deti a dospelých	63 524	+120 %
Gynekológia a pôrodnictvo	53 512	+58 %
Gastroenterológia	52 911	+100 %
Otorinolaryngológia	45 920	+79 %
Všeob. lekárstvo pre dospelých	42 910	+123 %
Vážený priemer (odbornosti spolu)	40 821	+102 %
Kardiológia	37 911	+41 %
Klinická imunológia a alergológia	37 066	+90 %
Neurológia	36 391	+148 %
Stomatólogia	35 438	+130 %
Pneumológia a ftizeológia	33 250	+129 %
Oftalmológia	33 201	+67 %
Urológia	32 964	+63 %
Diabetológia	29 240	+33 %
Chirurgia	28 433	+32 %
Psychiatria	27 622	+64 %
Ortopédia	26 208	+36 %
Vnútrotné lekárstvo	19 642	+34 %
Dermatovenerológia	16 223	+72 %
Klinická logopédia	16 184	+144 %

Zdroj: Register účtovných závierok, MF SR; zdravotné poisťovne

Prepočty a tabuľka: INEKO

Tržby ambulancií od zdravotných poisťovní

Keď sa pozrieme na nižšie uvedenú *Tabuľku 4*, tak uvidíme poradie odborností podľa výšky **platieb zdravotných poisťovní** na jeden celý lekársky úväzok. Zdravotné poisťovne pri platení za ambulantnú zdravotnú starostlivosť zohľadňujú prirodzene aj špecifické náklady jednotlivých odborností, vrátane potreby mať k dispozícii adekvátne prístrojové vybavenie ambulancie. Na popredných miestach sa preto logicky umiestňujú odbornosti, ktoré na výkon svojej činnosti nevyhnutne potrebujú veľký počet a/alebo drahé prístroje, resp. majú nadpriemernú spotrebu zdravotníckeho materiálu. Na opačnom konci tabuľky sú klinickí logopédi, ktorí nezamestnávajú zdravotné sestry, preto sú pre nich logicky aj platby poisťovní o to nižšie. Stomatológovia nepochybne potrebujú rôzne prístroje, náradia a zdravotnícky materiál, avšak zo všetkých odborností majú zároveň najvyššie priame platby od pacientov a najvyšší podiel vlastných tržieb (ako ukazuje *Tabuľka 2*), preto možno nefigurujú v nasledujúcej *Tabuľke 4* vyššie. V priebehu rokov 2018-2020 sa priemerná platba poisťovní zvýšila o 47 % (pozri vyššie aj *Graf 2*).

Tabuľka 4

Priemerná ročná platba zdravotných poisťovní pre ambulancie jednotlivých odborností v roku 2022 prepočítaná na jeden lekársky úväzok

n = 4 017 ambulancií

Odbornosť ambulancie	Ročná platba od ZP (v eur)	Vývoj 2018 - 2022 (v %)
Gastroenterológia	169 257	+42 %
Kardiológia	135 527	+29 %
Gynekológia a pôrodníctvo	135 101	+39 %
Klinická imunológia a alergológia	125 975	+44 %
Pneumológia a ftizeológia	125 879	+68 %
Otorinolaryngológia	121 306	+40 %
Všeob. lekárstvo pre deti a dorast	119 145	+65 %
Neurológia	113 018	+56 %
Chirurgia	109 932	+26 %
Urológia	108 648	+35 %
Oftalmológia	106 825	+44 %
Vážený priemer (odbornosti spolu)	104 102	+47 %
Všeob. lekárstvo pre dospelých	103 068	+74 %
Ortopédia	98 031	+28 %
Psychiatria	90 601	+37 %
Diabetológia	88 357	+38 %
Stomatológia	86 527	+28 %
Vnútorne lekárstvo	85 928	+25 %
Dermatovenerológia	80 082	+26 %
Klinická logopédia	69 542	+65 %

Zdroj: zdravotné poisťovne VŠZP, Dôvera, Union

Prepočty a tabuľka: INEKO

Metodika analýzy

Predmetom analýzy mimovládnej neziskovej organizácie INEKO nie sú nemocničné ambulancie, resp. lekári, ktorí sú zamestnaní v nemocnici a slúžia v ambulanciách prevádzkovaných nemocnicou, ani ambulancie, ktoré vedú lekári sami ako fyzické osoby, keďže finančné údaje o nich nie sú verejne dostupné. Analýza zahŕňa údaje z účtovných závierok (ÚZ) ambulantných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú právnickými osobami (napr. s.r.o., a.s.) s úplnými údajmi v Registri ÚZ za sledované obdobie, ktorí majú zmluvu so všetkými tromi poisťovňami, majú v rámci klasifikácie SK NACE predmet svojej hlavnej ekonomickej činnosti definovaný ako ambulantné činnosti všeobecnej, špecializovanej a zubnej lekárskej praxe a poskytujú zdravotnú starostlivosť len v jednej odbornosti z 19 najrozšírenejších.

Po štatistickom čistení dát a vylúčení extrémnych prípadov (angl.: outliers) sme pracovali s údajmi o 3 511 subjektoch (za rok 2022), resp. o 4 017 subjektoch pri porovnávaní aktuálnych údajov s rokom 2018, čo predstavuje 44 %, resp. 50 % zo všetkých zazmluvnených ambulantných poskytovateľov – právnických osôb v sledovaných lekárskejších odbornostiach a 36 %, resp. 42 % zo všetkých ambulantných poskytovateľov, vrátane tých pôsobiacich ako fyzické osoby.

Údaje o tržbách (výnosoch), nákladoch a hospodárskom výsledku sme čerpali z výkazov ziskov a strát jednotlivých poskytovateľov uvedených v Registri účtovných závierok. Aby sme vypočítali ekvivalent hrubej mzdy ("hrubú mzdu") na jeden lekárskejší úväzok, využívali sme dáta všetkých troch zdravotných poisťovní o počte lekárskejších úväzkov v ambulanciách a jednotlivých odbornostiach. Pri kalkuláciách sme používali tiež informácie zdravotných poisťovní o výške platieb jednotlivým ambulanciám podľa ich odbornosti.

Údaje o priemerných hrubých mzdách nemocničných lekárov sme čerpali z Informačných bulletinov Slovenského odborového zväzu zdravotníctva a sociálnych služieb (SOZ ZaSS) a pomer nemocničných lekárov so špecializáciou (atestáciou) a bez nej sme získali z Ministerstva zdravotníctva SR.

Ďalej sme pri výpočte použili údaje zo Zdravotníckej ročenky SR od Národného centra zdravotníckych informácií (NCZI) o počte zdravotných sestier pracujúcich v ambulanciách podľa jednotlivých odborností. Pri použití údajov o vývoji inflácie (Consumer Price Index (CPI)), priemernej nominálnej mzde zamestnanca v hospodárstve SR a pri kalkulácii ceny práce zdravotnej sestry sme vychádzali z publikácií Štatistického úradu (ŠÚ) SR.

Neexistujú údaje o mzdách zdravotných sestier v súkromnom ambulantnom sektore, preto sme použili údaj zo Štatistickej ročenky SR za všetky sestry (vrátane nemocničných a "sociálnych"). V roku 2022 bola podľa výberového zisťovania o štruktúre miezd priemerná hrubá mesačná mzda zdravotnej sestry v SR na úrovni 1 239 eur (táto hodnota sa ukázala ako veľmi podobná priemernej hrubej mzde zdravotných sestier pracujúcich v ambulanciách (1 349 eur), ktorá vyšla z prieskumu (n=268 zúčastnených ambulancií), ktorý pre nás u svojich členov zrealizoval Zväz ambulantných poskytovateľov (ZAP), za čo veľmi pekne ďakujeme). Predpokladali sme, že odbornosti, kde sa dosahujú relatívne vyššie zisky, budú aj mzdy sestier o trochu vyššie ako u menej ziskových, preto sme v modeli na základe tejto premisy upravili priemerné mzdové náklady sestier v jednotlivých odbornostiach.

"Hrubú mzdu" ambulantného lekára, bez ohľadu na to, či je majiteľom ambulancie, alebo je v nej len zamestnaný, sme, zjednodušene formulované, vypočítali ako súčet hrubej mzdy lekára (po odpočítaní mzdy sestry z osobných nákladov) a zisku ambulancie prepočítaného na hrubú mzdu (pozri viac o koncepte "hrubej mzdy" Box 1). "Hrubá mzda", ako aj ostatné údaje o hospodárskom výsledku, tržbách a nákladoch a pod. boli prepočítané a sú aj v tabuľkách a grafoch uvádzané na jeden celý lekárskejší úväzok.

Táto analýza neberie pri kalkulácii príjmov ambulantných lekárov do úvahy nedeklarované príjmy (poplatky a dary od pacientov bez pokladničného bločku) či výdavky ("dorovnávanie" mzdy sestry na ruku), a nie je odfiltrovaný ani efekt prípadnej optimalizácie daní nadhodnocovaním nákladov (odpisov) alebo využívaním majetku firmy na osobnú spotrebu.

Ďakujeme veľmi pekne zdravotným poisťovniam Všeobecná zdravotná poisťovňa, Dôvera a Union za poskytnutie štatistických údajov pre potreby analýzy.

INEKO realizuje zdravotnícky projekt, ktorý podporujú zdravotné poisťovne Dôvera a Union a spoločnosť Msquare. Donori nevstupujú do výstupov inštitútu INEKO.

Veľmi nám pomôže, ak nás podporíte v našej práci, aby sme dátami naďalej prispievali k skvalitňovaniu verejnej diskusie. Ďakujeme!

<https://ineko.darujme.sk/podporte-ineko/>